

## • ÖTÖDIK RÉSZ •

*„az ember addig él amíg  
tartaléka marad a bitre”*

(Lator László)

Véget ért az elemi iskola. Mivel tudtam, hogy tanár szeretnék lenni, a gimnáziumba iratkoztam. Még a kitűnő tanulónak is felvételizniük kellett. Letettem, s elkezdődött életem újabb szakasza. Ismeretlen, új diáktársak közé kerültem. Mivel elég szorongó, visszahúzódó teremtés voltam, így nehezen alkalmazkodtam a megváltozott körülményekhez. Nem éreztem jól magam közöttük. A kirekesztés érzése uralkodott el rajtam. Ma már tudom, hogy nem az osztálytársaimban, hanem bennem kell keresni a hibát. Én taszítottam el magam tőlük a saját rögeszmém-mel: szegényebb vagyok, butább vagyok...

A szerb nyelvvel nagyon megküzdöttem. Néha egy szót sem értettem abból, amit megtanultam. A magyar- és a földrajztanárom óráit viszont alig vártam. Amikor az első írásbeli dolgozatomra négyest kaptam, nagyon boldoggá tett az osztályzat. Érek valamit! Tudok annyit magyarból, mint mások! Döntöttem: magyartanár leszek. Olvasni kezdtem. Bármilyen könyvet. Így gyorsan eljutottam Adyig, Csáth Gézától pedig a görög drámákig...

Ha megéheztem, inkább enntem, ha édesanyám nem készített valamit. De az a valami bármi lehetett: lekváros kenyér, palacsinta, főtt tojás. Közben én olvashattam.

Ekkor figyeltem fel a földrajztanárom érdeklődést felkeltő előadásaira. Meg is inogtam elhatározásomban: magyar- vagy földrajz- tanár legyek? Ez a bizonytalanság egészen a negyedik osztály végéig tartott. Bevallom, földrajzból érettségiztem. Nem hiába említettem az előbb három tantárgyat. Kettő közül választanom kellett, s ebbe a döntésembe a harmadik, a szerb nyelv szólt bele. Mivel gyér szerbtudással rendelkeztem, úgy gondoltam, földrajzra nem mehetek. Közben a gimnázium évkönyvében megjelent egy költeményem. Ez viszont megerősített abban a szándékomban, hogy tanár leszek, és magyar nyelvet tanítok.

Mégis jó volt, szép volt. Éltünk, mint a lányok többsége. Korzóra jártunk, moziba, tánkra. Felejthetetlen ifjúság!

De ki kellett józanodnom, amikor a gimnázium befejezése után nem bírtam egyetemre iratkozni. Szüleim nem tudták előteremteni a pénzt a költségekre. Egy évig küszködtem, hogy továbbtanulhassak. Fodrásznál dolgoztam, haját mostam. Takarítottam. Az üzletben az eladót helyettesítettem.

Szenvedtem. Félttem. Lesz-e vajon megoldás? Mivel nemcsak én akartam egyetemre járni, hanem a jóisten is így látta jónak, nem lett hiábavaló a könyörgésem. Az egyik nap összefutottam egyik első egyetemista ismerősömmel, aki beszélgetésünk közben elejtett néhány nagyon fontos mondatot:

– Tanulhatnál egyetemistakölcsönből. Talán még egyetemistaotthonban is tudnál elhelyezést kapni.

Nem is sejtette, hogy ezek a szavak mit jelentettek nekem. Tanulhatok! De hogy jutok el Újvidékre? Hogy találom meg az egyetem épületét? Másnap buszra szálltam, és leutaztam a tartományi székvárosba. Egyik ottani ismerősöm elvezetett az egyetemre, ahol minden fontosabb kérdésemre megkaptam a választ.

Felvételiznem kellett. Előszedtem gimnazista füzeteimet, könyveimet, s a magam egyszerű módján készültem a felvételi vizsgára. Nem izgultam. Éreztem, hogy én annyira akarok egyetemre járni, hogy sikerülni fog. Első nekifutásból eredményesen letettem a felvételit az újvidéki Filozófiai Egyetem bölcsészkarának magyar tanszékén.

– Tanár lehetek! Taníthatok! – újságotam fáknek, virágoknak, mert az nem elégített ki, hogy a szüleimmel közölhettem a jó hírt.

A felvételi után kezdődött még csak az igazi harc. Minél olcsóbban lakáshoz jutni. Igazolásokat szerezni, egyetemistakölcsönt igényelni. S ezekbe bezavart a nevem. Az Eszter. Amikor az egyetemistaotthoni elhelyezésemhez átadtam a kérvényem, alá kellett írnom. A végzésből azonban kiderült, hogy a fiúk kollégiumában kaptam elszállásolást. Utánajártam, mi történhetett. Kiderült, hogy az Eszter név ismeretlen volt a döntést hozó bizottság számára, s azt hitték, fiúnév, mivel mássalhangzóra végződik. A hibát kijavították, s lám, a leánykollégiumban még várt rám egy megüresedett hely.

Az egyetemistakölcsönre átadott kérelmem elbírálása hónapokig váratott magára. Otthonról hordtam hetente az elemőzsiát, amit

•

igyekeztem úgy beosztani, hogy minden napra jusson néhány falat. De nem panaszkodtam. Mert tanulhattam. A jobbnál jobb előadók-nál. Imádtam a nyelvtant. Szerettem a szavakkal bíbelődni. Milyen szófaj? Milyen mondatrész? Milyen hangtani változás jött létre a találkozó mássalhangzók között? S ezt az érdeklődésemet egy idő után a professzorom is észrevette.

– Maga foglalkozzon alaposabban a nyelvtannal, ha teheti. Érzéke van hozzá – jegyezte meg egyik nyelvtani vizsgám után.

S az egyetemista élte mindennapjait. Rendszeresen jártam az órákra, talán a péntek délutáni előadásról lógtam el néha, mert akkor előbb utazhattam haza. Az itthoni hétvégék pedig újra feltöltöttek. A barátnők, a szombat esti tánc, a szülői ház szeretete. Hétfőn az ötórás busszal indultam Újvidékre, mert nyolctól már előadáson kellett lennem. Édesapám a hátára vette a csomagomat, és együtt kibattyogtunk a buszállomásra. Csendes ember volt, nem sokat beszélt, de nagyon szerettem. „A Szögédi Feri bácsi” – így ismerték az emberek. Később mi lettünk a Szögédi lányok. A fiam, aki már több saját könyvvel, előadott drámával dicsekedhet, a vezetékeve elé hivatalosan is felvette ezt a nevet: Szegedi. A példakép, a nagy bajszú, vékonydongájú nagyapa bölcsességét szerette, aki „nem szidott ...”, de folytathatnánk is, hogy „nem nyafognék, de most már késő ...” Nyolcvannyolc éves volt. Ahogy a cigányasszony megjósolta neki. S ő hitt benne. Talán ezért is történt így.

Decembertől kezdtek folyósítani a megítélt kölcsönt. Ekkor fellélegeztem. Később ingyen ebédjegyeket is kaptam. Az egyetemistaotthon pedig nem került sokba.

Az egyetemistatársaim között hamar rátaláltam egy jó barátnőre. De a többiekkel is kijöttem. Büszke voltam néhány társamra, akik már akkor írogattak. Mára elismert írók és költők. Lassan én is ceruzát ragadtam, s szabadidőmben verseket költögettem. Egyik ismert író barátommal hosszú-hosszú órákat beszélgettünk az irodalomról. Sétáltunk, s ő mesélt, mesélt. Reggel ott ült a vendéglő küszöbén, álmosan, fáradtan, ittasan. Mivel elhatároztam, hogy a könyvemben nem említek neveket, most is eltekintek attól, hogy valakit is kiemeljek, de megjegyzem, hogy ők ma már a vajdasági magyar irodalom ismert alakjai. Mellettük, az ő árnyékukban éltem,

de a társaságuk sokat jelentett nekem. Egy ismert zentai festő tár-  
latának megnyitóján én olvastam fel a verseimből. Nagy dolognak  
számított! Halványlila, rövid ujjú, kötött ruhát vettek erre az alka-  
lomra a szüleim, és lila szandált. Szép volt az akkor. Nagyon szép.  
Beindulhatott volna irodalmi karrierem, de mégis más irányt vett az  
életem. Nem sajnálom. Nem, mert harminchat éves tanárságom alatt  
annyi boldogságban volt részem, hogy azt megjelenő köteteimmel  
sem tudtam volna pótolni. De belekóstoltam az alkotás szépségeibe  
is, és megéreztem, milyen az, ha az ember a művét viszont láthatja  
valamelyik lap hasábjain.

A *Képes Ifjúság* oldalain az olvasók elé kerültek a verseim. Meg-  
jelent egy antológiám is, szűkszavú önéletrajzzal. Aztán pedig író-  
olvasó találkozókön olvastam fel alkotásaimból.

Közben készültem a vizsgákra. Amikor a pszichológiavizsgámat  
szerb nyelven első nekifutásból letettem, önbizalmat kaptam. Az  
előadók elnézték a nyelvtani hibáimat. Az egyik vizsgámon így  
biztatott az előadó:

– Recite, recite! Znam ja, šta vi želite da kažete.\*

Orosz nyelvet tanultam. Az anyagot szerb nyelvre kellett fordíta-  
nom. A vizsgámon a következő megjegyzést tette a professzorom:

– Vi bolje znate ruski nego srpski.\*\*

Egy vizsga, meg egy újabb. Lassan másodéves lettem. Ekkor  
döntés elé kerültem. Akarok-e négy évig tanulni, vagy második  
után diplomázok? Akkoriban édesapám tudószanatóriumba került.  
Nem volt kereset a háznál. Félttem, hogy nem folytathatom tovább  
a tanulmányaimat anyagi okok miatt. Úgy döntöttem tehát, hogy  
második év után diplomát szerzek.

Minden rendben is ment volna, csak egyedül maradtam az  
egyetemistaotthonban, ezért legjobb barátinnal egy egyedül  
élő nénihez költöztem. Kiderült, hogy mindhárman egy szobában  
fogunk aludni. Kolléganóm ezért rövidesen felmondta a szállást, én  
azonban év végéig felvállaltam az áldatlan állapotot.

\* Mondja csak, mondja! Tudom én, hogy ön mit szeretne mondani.

\*\* Ön jobban tud oroszul, mint szerbül.

•

Közben a hosszú udvarlás után beadtam a derekam. Másodéves egyetemistaként férjhez mentem. A fészekrakás elvette az időmet, a figyelmemet, így a diplomázás elmaradt. Egy év múlva megszületett a fiunk.

De ez már újabb fejezet.

A legszebb szakasza életemnek.

A harminchat év, amelyet a diákok közt tölthettem.

•

•

•

•